Ħlas ta' dejn Art 167(1)(a) Kap. 12
Kuntratt Appalt – "omnia labor optat premium"

QORTI ĊIVILI PRIM'AWLA

ONOR. IMĦALLEF TONI ABELA LL.D.

Seduta ta' nhar it-Tnejn, 17 ta' Ġunju, 2019

Numru 4

Rikors Numru 400/07TA

Carmelo Vella (ID no. 508064M) u
Maria Carmela Vella (ID no. 4370M)

vs

Brian Degiorgio

Il-Qorti:

Rat ir-Rikors Ġuramentat tal-Atturi ppreżentat fl-10 ta' April 2007 u maħluf fl-istess data minn Carmelo Vella li permezz tiegħu ppremettew u talbu s-segwenti:-

"1. Illi l-intimat huwa debitur tar-rikorrenti fl-ammont ta' sitt elef tmien mija u tmienja u tmenin lira maltin u erbgħin ċenteżmu (Lm6,888.40) bilanċ minn somma akbar, oltre imgħax dovut fuq l-istess bilanċ.

2. Illi r-rikorrenti fuq inkarigu tal-intimat għamel xogħlijiet konsistenti f'*mano d'opera* u alterazzjoniiet strutturali, kif ukoll forna materjal għall-istess xogħol fuq imsemmi, fuq inkarigu tal-intimat liema xogħlijiet ġew esegwiti ġewwa l-fond bin-numru 75, Triq Sta Marija, Żejtun u kif ukoll ġewwa propjeta` ta' terzi li tinsab fil-Madliena.

3. Illi l-intimat għamel ħlas parzjali tal-ammont dovut lir-rikorrenti u għad fadal il-bilanċ fuq indikat.

4. Illi x-xogħlijiet esegwiti mir-rikorrenti fuq inkarigu tal-intimat ġewwa l-fond 75, Triq Sta Marija, Żejtun jinsabu indikati fil-pjanti annessi u mmarkati bħala Dok. MG1 u Do. MG2.

5. Illi l-bilanċ dovut għax-xogħol esegwit u l-materjal pprovdut mir-rikorrenti fil-fond numru 75, Triq Sta Marija, Żejtun jammontaw għal sitt elef mitejn u ħamsa u sittin lira maltin u erbgħin ċenteżmu (Lm6,265.40) oltre l-imgħax kalkolabbli mit-30 t'April 2006.

6. Illi l-bilanċ dovut għax-xogħol esegwit u l-materjal pprovdut mir-rikorrenti fil-fond li jinsab fil-Madliena jammonta għal sitt mija u tlieta u għoxrin liri maltin (Lm623) oltre imgħax kalkolabbli mill-bidu t'Awissu 2006.

7. Illi għalhekk b'kollox l-intimat għandu jħallas lir-rikorrenti l-ammont ta' sitt elef tmien mija u tmienja u tmenin lira maltin u erbgħin ċenteżmu (Lm6,888.40) oltre imgħax kalkolabbli kif indikat.

8. Illi l-intimat nonostante debitament interpellat kemm verbalment u kif ukoll permezz ta' ittra legali datata 15 ta' Jannar 2007 (Dok. MG3) baqa' inadempjenti.

9. Illi r-rikorrenti Carmelo Vella jaf b'dawn il-fatti personalment.

10. Illi safejn jafu r-rikorrenti, l-intimat m'għandux eċċezzjonijiet x'jagħti kontra t-talbiet tal-istess rikorrenti.

11. Illi għaldaqstant, għal dawn il-proċeduri huma applikabbli d-disposizzjonijiet għad-dispenza mis-smiegħ tal-kawża ai termini tal-artikoli 167 et seq tal-Kodiċi ta' Organizazzjoni u Proċedura Ċivili (Kap 12 tal-Liġijiet ta' Malta).

12. Illi għalhekk kellha ssir din il-kawża.

Jgħid għalhekk l-intimat il-għaliex għar-raġunijiet premessi u dispensat is-smiegħ tal-kawża a tenur tal-artikolu 167 et seq tal-Kodiċi ta' Organizazzjoni u Proċedura Ċivili (Kap. 12), u in vista ta' l-affidavit tar-rikorrenti Carmelo Vella (Dok. MG 4) m'għandix din l-Onorabbli Qorti:-

1. Tiddikjara u tiddeċiedi illi l-intimat huwa debitur tar-rikorrenti fl-ammont ta' sitt elef tmien mija u tmienja u tmenin lira maltin u erbgħin ċenteżmu (Lm6,888.40) rappreżentanti sitt elef mitejn u ħamsa u sittin lira maltin u erbgħin ċenteżmu (Lm6,265.40) għax-xogħol esegwit u l-materjal fornut mir-rikorrenti fil-fond 75, Triq Sta Marija, Żejtun u sitt mija u tlieta u għoxrin liri maltin (Lm623) għax-xogħol esegwit u materjal fornut mir-rikorrenti fil-fond il-Madliena.

2. Tikkundanna lill-intimat iħallas lir-rikorrenti s-somma fuq indikata ta' sitt elef tmien mija u tmienja u tmenin lira maltin u erbgħin ċenteżmu (Lm6,888.40).

Bl-ispejjeż kontra l-intimat inġunt in subizzjoni, inklużi l-ispejjeż għall-ħruġ tal-mandat ta' inibizzjoni kawtelatorju ppreżentat kontestwalment ma' dan l-att u l-ispejjeż tal-ittra uffiċċjali datata 6 ta' Frar 2007 oltre l-imgħax kummerċjali kalkolabbli mit-30 t'April 2006 fir-rigward tal-bilanċ dovut għax-xogħol esegwit fil-proprjeta` ġewwa ż-Żejtun u l-imgħax kummerċjali kalkolabbli mill-ewwel t'Awissu 2006 għax-xogħol esegwit fil-proprjeta` li tinsab il-Madliena."

Rat ir-Risposta Ġuramentata tal-Konvenut ppreżentata fl-24 ta' Mejju 2007 u maħlufa fil-21 ta' Mejju 2007 minn Brian Degiorgio li permezz tagħha wieġeb u eċċepixxa s-segwenti:-

"1. Illi l-esponent għandu kull interess li jikkontesta l-kawża u jikkontesta d-dikjarazzjoni magħmula mir-rikorrent ai termini ta' l-artikoli 167 *et seq* tal-Kap. 12, u kemm-il darba seħħet notifika valida permezz ta' pubblikazzjoni u affissjoni li hu kontestat, il-proċedura sommarja ma hiex applikabbli;

2. Illi t-talbiet tar-rikorrenti huma nfondati fil-fatt u fid-dritt, u għaldaqstant it-talbiet tar-rikorrenti għandhom jiġu miċħuda bl-ispejjeż;

3. Illi, mingħajr preġudizzju għas-suespost, l-ammont pretiż mir-rikorrenti ma hux dovut u f'kull każ, u r-rikorrent mhux biss tħallas per saldu iżda, se mai tħallas aktar milli suppost;

4. Illi mingħajr preġudizzju għas-suespost, dwar ix-xogħol eżegwit fil-fond ġewwa 75, Triq Santa Marija, Żejtun, il-partijiet inkarigaw lill-AIC Robert Musumeci, bħala perit arkitett responsabbli għall-konferma tal-kontijiet u ħlasijiet dovuti lir-rikorrent għax-xogħol magħmul u materjal supplit. L-intimat fil-frattemp għamel diversi ħlasijiet u fl-aħħar tax-xogħoliiet fil-fatt irriżulta li l-istess intimat ħallas ammont akbar minn dak ċertifikat mill-perit l-AIC Robert Musumeci. L-esponent għalhekk għandu jieħu minn u mhux jagħti flus lir-rikorrent;

5. Illi, mingħajr preġudizzju għas-suespost, dwar ix-xogħol eżegwit fil-fond tal-Madliena, l-esponent ħallas lir-rikorrent *per saldu*;

6. Illi, mingħajr preġudizzju għas-suespost, ir-rikorrent naqas milli jindika l-mod ta' kif wasal għall-allegat bilanċ dovut;

7. Illi, mingħajr preġudizzju għas-suespost, ix-xogħol tar-rikorrent kien xogħol ta' kwalita` inferjuri, xogħol ħażin u mhux skond is-sengħa u l-arti u l-istess rikorrent soffra danni minħabba x-xogħol ħażin tar-rikorrent, li minn issa qed jirriżerva li jieħu kull azzjoni lilu spettanti għad-danni kawżati;

8. Għal dawn il-motivi, it-talbiet tar-rikorrenti għandhom jiġu respinti bl-ispejjeż kontra l-istess rikorrenti.

9. Salv eċċezzjonijiet oħra."

Rat l-avviż tat-22 ta' Frar, 2019 dwar l-assenjazzjoni ta' dmirijiet lill-Imħallfin ai termini tal-artikolu 11(3) tal-Kap. 12 tal-Liġijiet ta' Malta, li bis-saħħa tiegħu l-kawża odjerna ġiet assenjata lil dina l-Qorti kif presjeduta meta kienet diġa` mħollija għas-sentenza;

Rat l-atti kollha tal-kawża;

Rat id-dokumenti li ġew esebiti in atti;

Qrat ix-xhieda fil-kawża;

Rat il-verbal tal-udjenza tat-28 ta' Marzu 2019 fejn il-kawża tħalliet għal-llum għas-sentenza.

Punti ta' fatti

1. L-Atturi presentaw dawn il-proċeduri sabiex il-Konvenut jiġi kkundannat iħallas lilhom is-somma ta' LM6,888.40 ekwivalenti għal €16,045.66 oltre l-imgħax legali. L-Atturi jsostnu li din is-somma tirrapreżenta LM6,265.40 (€14,594.46) bilanċ ta' prezz ta' materjal, 'mano d'opera' u alterazzjonijiet strutturali li l-attur Carmelo Vella eżegwixxa fuq

inkarigu tal-konvenut fil-fond numru 75, Triq Sta Marija, Żejtun, proprjetá tal-Konvenut stess, kif ukoll LM623 (€1,451.20) bilanċ ta' prezz ta' materjal u xogħolijiet li huwa eegwixxa fuq inkarigu tal-konvenut, fil-fond ġewwa l-Madliena, proprjetá ta' Estelle Ripard.

2. L-atturi prezentaw ittra legali (a' fol 7) u ittra uffiċċjali (a' fol 8) li bihom interpellaw lill-konvenut sabiex iħallas il-bilanċ dovut iżda baqa' inadempjenti.

Punti ta' Liġi

3. L-azzjoni eżerċitata mill-Atturi hija għalhekk waħda ordinarja għall-ħlas ta' bilanċ ta' prezz ta' materjal, 'mano d'opera' u xogħolijiet eżegwiti f'żewġ fondi ġewwa ż-Żejtun u l-Madliena. Min-naħa tiegħu l-Konvenut qiegħed jilqa' għat-talbiet Attriċi li hu ħallas għas-saldu. Din hija azzjoni fejn kreditur, b'konsegwenza ta' kuntratt ta' appalt, qiegħed ifittex li jitħallas għall-xogħolijiet minnu reżi u esegwiti fuq inkarigu tad-debitur tiegħu, in konsonanza mal-prinċżipju, *omnia labor optat premium*. Dawn il-Qrati qalu li "Ma jistax ikun qatt dubitat in linea ta' prinċipju illi, sakemm il-prestazzjoni ma tkunx waħda gratuwita, min jippresta s-servizzi tiegħu taħt kwalsiasi forma, għal vantaġġ ta' ħaddieħor, hu intitolat li jiġi retribwit. Dan in omaġġ prinċipju illi omnia labor, optat premium. Tenut rigward ta' l-elementi probatorji determinanti fil-każ konkret, jispetta lill-apprezzament għaqli tal-Qorti fil-mertu, u lill-valutazzjoni libera tagħha, kemm għandu jkun il-kwantum ta' dik ir-retribuzzjoni". **(Ara Sentenza tat-2 ta' Marzu,**

2010 Appell Ċivili fl-ismijiet Nicky Saliba -vs- Kunsill Lokali tan-Nadur).

4. L-Atturi fetħu din il-kawża bil-proċedura sommarja speċjali skont l-Artikolu 167(b) tal-Kap. 12 tal-Liġijiet ta' Malta. Il-Konvenut ikkontesta din il-proċedura permezz ta' nota preżentata (a` fol 12). Din il-Qorti diversament presjeduta ippermettitlu li jopponi l-azzjoni bil-proċedura ordinarja u li għalhekk ġie ammess jippreżenta l-eċċezzjonijiet tiegħu skont il-liġi (ara verbal datat 22 ta' Mejju 2007). Il-kawża għalhekk issoktat timxi bil-proċediment ordinarju ai termini tal-artikolu 170 tal-istess Kap.

Konsiderazzjonijiet

5. Il-Konvenut laqgħa għal din l-azzjoni billi, permezz tar-risposta ġuramentata, ċaħad li għandu jħallas dan l-ammont (a` fol 15). Il-Konvenut żied jgħid ukoll li "r-rikorrent mhux biss tħallas per saldu iżda, se mai tħallas aktar milli suppost".

6. Il-Konvenut sostna wkoll li x-xogħol tal-attur kien ta' kwalitá nferjuri, ħażin u mhux skont is-sengħa u l-arti tant li l-konvenut "soffra diversi danni minħabba x-xogħol ħażin" tiegħu. Ma hemm xejn fl-atti però li b'xi mod jissostanzjaw anke minimament tali sottomissjoni.

7. Issa, huwa nkontestat li n-natura tax-xogħolijiet fiż-Żejtun u l-Madliena li l-partijiet ftehmu fuqhom u li tagħhom l-atturi qed jeżiġu l-ħlas

huwa wieħed ta' appalt kif regolat mill-artikolu 1633 sa 1643 tal-Kodiċi Ċivili. Huwa daqstant ieħor inkontestat li bejn il-partijiet kien hemm ftehim, tal-inqas verbali, fuq stimi ta' prezz għal dan l-appalt qabel ma bdew ix-xogħolijiet (ara xhieda ta' Brian Degiorgio a` fol 78, 81, 273-275 u affidavit ta' Carmelo Vella a` fol 134). Għalhekk, sabiex din il-Qorti tkun f'qagħda li tiddeċiedi jekk tassew hemmx bilanċ dovut u, jekk hemm, l-ammont ta' dan il-bilanċ, trid tiddetermina x'kien effettivament dak il-prezz li l-partijiet ftehmu u qablu fuqu qabel ma saru x-xogħolijiet imsemmja fiż-Żejtun u l-Madliena.

<u>Ix-xogħol eżegwit fil-fond 75, Triq Santa Marija, Żejtun</u>

8. Mix-xhieda ta' Robert Lia jirriżulta li l-Konvenut sar jaf bl-Attur bil-mezz ta' ta' dan ix-xhud stess. Is-Sur Lia huwa bennej li l-Konvenut ried iqabbad sabiex iwettaq xi xogħolijiet fi propjetá f'Haż-Żebbuġ. Is-Sur Lia u l-Konvenut kienu ftehmu fuq ir-rati li bihom Robert Lia kellu jitħallas għax-xogħolijiet li kien se jwettaq f'Ħaż-Żebbuġ (parti minnhom huma eżebiti f'dok RL a` fol 105). Dawn ir-rati kienu jeskludu l-VAT (ara xhieda Robert Lia a` fol 107). Irriżulta iżda li s-Sur Lia ma setgħax jaqdi lill-Konvenut fiż-żmien mixtieq minnu u għalhekk Robert Lia propona lill-Attur sabiex iwettaq hu x-xogholijiet. Il-Konvenut hekk għamel u l-Attur aċċetta li jwettaq ix-xogħolijiet meħtieġa f'Ħaż-Żebbuġ bl-istess rati proposti minn Robert Lia. Jirriżulta li l-Attur eżegwixxa x-xogħolijiet rikjesti f'Ħaż-Żebbuġ u l-Konvenut kien ħallsu għas-saldu skont r-rati msemmija, wara li x-xogħol ġie mkejjel mis-Sur Robert Lia stess. Robert Lia ddeċieda li

jkejjel dan ix-xogħol bla ħlas (ara xhieda Robert Lia a` fol 109, 110, 120, 122).

9. Meta kellu bżonn jerġa' jqabbad bennej sabiex iwettaq xogħolijiet, din id-darba, ġewwa ż-Żejtun, il-Konvenut reġa kkuntatja lil Robert Lia. Dan reġa' suġġerielu lill-Attur peress li għal darba oħra ma setgħax jaqdih fiż-żmien li xtaq il-Konvenut (ara xhieda Robert Lia a` fol 111, 123). Il-Konvenut reġa' qabbad lill-Attur li reġa' aċċetta li jwettaq ix-xogħolijiet fiż-Żejtun bl-istess rati li tħallas bihom għax-xogħolijiet f'Ħaż-Żebbuġ, jiġifieri bir-rati oriġinarjament mifthema mas-Sur Lia (ara xhieda Robert Lia a` fol 112, 125).

10. Din il-verżjoni ta' kif ġraw l-affarijiet skont Robert Lia taqbel perfettament mal-verżjoni mogħtija mill-Attur Carmelo Vella fl-affidavit tiegħu (a` fol 134). Fl-istess affidavit l-Attur Carmelo Vella żied jgħid li fuq talba tal-Konvenut stess kien aċċetta li jraħħaslu xi ftit ir-rati miftiehma, jiġifieri dawk ta' Ħaż-Żebbuġ, fuq ix-xogħol li jsir fuq il-kejl (a` fol 136). L-Attur għadda lill-Konvenut ir-rati mraħħsa kif elenkati f'Dok D (a` fol 155). Dawn ir-rati inkitbu minn mart l-Attur, ċioe` l-Attriċi, peress li zewgha ma jafx jikteb.

11. Il-Konvenut min-naħa tiegħu jinsisti li dawn ir-rati ma kienux fil-fatt qablu fuqhom. Huwa preżenta Dok BDT (a` fol 63) li juri l-istess rati elenkati f'Dok D preżentati mill-Attur (a` fol 155). F'dok BDT preżentata mill-Konvenut hemm il-firma ta' Carmelo Vella u l-Konvenut stess u dikjarazzjoni miktuba mill-Konvenut li tgħid "il-prezzijiet mhux tajbin u jridu

niftehmu fuqhom" (ara xhieda a` fol 76 u kontro-eżami a` fol 270). L-Attur minn naħa tiegħu jinsisti li meta huwa ffirma dan id-dokument "fl-ebda mument ma kien niżżel illi ma konniex qbilna fuq il-prezzijiet" (ara affidavit a` fol 136).

12. Fix-xhieda tiegħu l-Konvenut jgħid li r-rati miftehma fuq ix-xogħol li jitkejjel ma humiex dawk imniżżla f'Dok BDT iżda dawk ċertifikati mill-perit Robert Musumeci fid-dokumenti BDR1 sa BDR 20 (a` fol 41 sa 60). Skont il-Konvenut, il-Perit Musumeci ġie mqabbad mill-'partijiet' "għall-konferma tal-kontijiet u ħlasijiet dovuti lir-rikorrent għax-xogħol magħmul u materjal supplit" fl-imsemmi fond taż-Żejtun (ara nota a` fol 12 u risposta ġuramentata a` fol 15 kif ukoll ix-xhieda ta' Brian Degiorgio a` fol 71). Aktar tard, fix-xhieda tiegħu iżda l-Konvenut stqarr li l-perit ġie mqabbad minnu (ara xhieda a` fol 80).

13. Il-Konvenut jixhed li l-ħlas ta' xogħol li tkejjel u ġie ċertifikat mill-Perit Musumeci stess jammonta għal LM14,000 (ara xhieda a' fol 70). Huwa jgħid li kien hu li dderiġa lil Perit Musumeci jikkalkula dan l-ammont fuq l-*ongoing rates* li skontu kienu miftehmin fuqhom hu u l-Attur (ara xhieda a` fol 80):-

> "**Dr. Michael Grech**: Issa, il-perit, ir-rati tajtomlu inti jew inkella qabad u għażilhom il-perit stess.

Xhud: Le, ir-rati ma tajtomlux jiena, jekk qed tirreferi fuq dokument, jiena għedtlu biex jitħallas skond il-on going rate, dik hi.” (ara wkoll kontro-ezami a` fol 287).

14. Il-Konvenut jgħid li huwa ħallas lill-Atturi aktar minn dak ċertifikat mill-perit Robert Musumeci fl-imsemmija dokumenti BDR1 sa BDR 20 (ara nota a` fol 12 u risposta ġuramentata a` fol 15). Iżda aktar tard fix-xhieda tiegħu l-Konvenut jistqarr li għad baqa’ bilanċ ta’ LM4,470 x’jitħallas (ara xhieda a` fol 72 u 73). Skontu, “Dan il-bilanċ fil-fatti m’humiex spejjeż li għamel is-sur Vella, huma biss bilanċ tal-VAT” (fol 72). Huwa spjega kif wasal għal din il-konklużjoni fix-xhieda tiegħu fis-seduta tat-8 ta’ Novembru 2007 (a` fol 73). Fl-affidavit tiegħu (a` fol 137), l-Attur sostna li, għalkemm ħallas lill-Perit ta’ xogħolu, wrieh li ma qabilx ma dawn ir-rati permezz tal-ittra datata 14 ta’ Novembru 2006 (a` fol 156). Il-Perit Musumeci ammetta dan fil-kontro-eżami tiegħu (a` fol 282).

15. Fix-xhieda tiegħu l-Konvenut ikompli jispjega li ma dawn ir-rati maħduma mill-perit Musumeci għandu jiżdied l-ammont ta’ LM9,907.90c muri f’Dok BDS li ġie preżentat mill-konvenut (ara a` fol 36 u xhieda a` fol 68 u 69). Dan id-dokument ġie maghmul mill-Atturi. Fuq mistoqsija tal-Qorti l-Konvenut jikkonferma li din il-figura ġiet miftehma bejn l-attur u l-konvenut u li tirrapreżenta ħlas ta’ xogħolijiet li ma jistgħux jiġu mitkejla, bħal twaqqih ta’ ħajt u ftuħ ta’ aperturi. Il-Konvenut jgħid ukoll li dan l-ammont jinkludi l-VAT.

16. Min-naħa tiegħu l-Attur jinsisti li l-ftehim mal-Konvenut kien li jużaw l-istess rati li kienu użaw fil-post ta' Ħaż-Żebbuġ liema rati ma kienux jinkludu l-VAT (ara fol 134 u 135). Huwa preżenta wkoll Dok. B li fih hemm imniżżel b'mod dettaljat il-lista' ta' xogholijiet li kellhom isiru bil-prezz korrispondenti ghall-istess, u liema xogħolijiet li ma ġewx imkejla mill-perit Musumeci (a` fol 150). Dawn jammontaw għal LM9,997.90c. Il-Qorti tosserva li dan l-ammont huwa qrib ħafna ta' l-ammont ta' LM9,907.90 li jidher f'Dok BDS.

17. Din il-Qorti għalhekk tikkonkludi li hemm qbil bejn il-partijiet li ġie fil-fatt miftiehem prezz għal ħlas ta' xogħolijiet li ma ġewx imkejla. Il-Qorti tqis li dan il-prezz miftiehem huwa dak indikat fid-dokument markat bhala BDS, preżentat mill-konvenut u li ġie preparat mill-atturi, ossia LM9,907.90c. Isegwi ghalhekk li d-diverġenza li teżisti bejn il-partijiet tirrigwarda l-ftehim fuq ir-rati tax-xogħolijiet li ġew imkejla.

18. Din il-Qorti trid għalhekk tiddetermina liema verżjoni għandha tqis bħala l-iktar verosimili. F'sitwazzjoni simili, l-ermenewtika ġurisprudenzjali tagħna armat lill-Ġudikant li jiġi imsejjaħ biex jagħmel il-valutazzjoni tiegħu meta rinfaċċjat b'versjonijiet konfliġġenti bis-segwenti prinċipji:-

"Hu paċifikament akkolt fil-ġurisprudenza tagħna li l-ġudikant, fil-kamp ċivili, għandu jiddeċiedi fuq il-provi li jkollu quddiemu, meta dawn jinduċu fih dik iċ-ċertezza morali li kull tribunal għandu jfittex, u mhux fuq sempliċi possibilitajiet; imma dik iċ-ċertezza morali hija biżżejjed, bħala li hija

bażata fuq il-preponderanza tal-probabilitajiet **(Eucaristico Zammit -vs- Eustrachio Petrococchino, Appell Kummerċ, 25 ta' Frar 1952; Paul Vassallo -vs- Carmelo Pace, Appell Ċivili, 5 ta' Marzu 1986).** Il-Qorti tal-Appell fit-2 ta' Ġunju, 2003, fis-sentenza fl-ismijiet **Middle Sea Insurance p.l.c. *noe* *vs*. Victor Sammut** irreteniet illi: *"F'każ ta' konflittwalità l-Qorti trid tadopera aktar attenzjoni biex proprju taċċerta ruħha jekk xi waħda miż-żewġ verżjonijiet possibbli għandhiex teskludi lill-oħra, anke fuq l-bilanċ tal-probabilitajiet, tal-preponderanza u tal-verosimiljanza tal-provi." Għalhekk fil-konflitt ta' versjonijiet li jesisti f'din il-kawża għandu jiġi esaminat liema waħda mit-teżijiet konfinġenti hi l-aktar attendibbli. Għandu jiġi esaminat jekk xi waħda mill-versjonijiet hi sostnuta mill-provi prodotti. Jekk jesistu tali provi konsegwentement ikun hemm sostenn qawwi u definittiv lil xi waħda mill-verżjonijiet li allura jista jingħad li hi korroborata. Għandu jiġi esaminat ukoll jekk jesistix xi fatt li jwassal għall-konklużjoni liema verżjoni tirrispekkja r-realtà tal-fatti, u kwindi għandha tiġi aċċettata bħala dik veritiera u attendibbli."* (Ara ukoll **Carmelo Farrugia *vs*. Rokku Farrugia, P.A., 24.11.1966 *per* Onor. Imħallef Maurice Caruana Curran** u kif ukoll **Dr. Elizabeth Vella M.D. *vs.* Bieb Bieb Limited *et.* P.A., 09.12.2011**). Għalhekk il-Qorti ser tagħmel apprezzament tal-provi li għandha quddiemha fid-dawl ta' dawn il-prinċipji stabbiliti minn dawn il-Qrati, fost oħrajn dawk ċitati.

19. Il-Konvenut Brian Degiorgio isostni li huwa ħallas lill-attur is-somma ta' LM19,125 permezz ta' ċekkijiet preżentati a` fol 20 sa 35 (ara xhieda

a` fol 67). Min-naħa tiegħu, Carmelo Vella jindika li l-ħlasijiet li għamel Brian Degiorgio jammontaw għal LM21,125 (ara affidavit a` fol 135). Huwa preżenta elenku ta' ħlasijiet (ara Dok. C a` fol 154). Din il-Qorti qabblet in-numru, id-data u l-ammont taċ-ċekkijiet imniżżlin f'dan l-elenklu, man-numru, id-data u l-ammont taċ-ċekkijiet preżentati mill-konvenut bħala Dok BDA sa Dok BDQ (a` fol 20 sa 35). Minn dan l-eżami komparattiv jirriżulta li fl-elenku tagħhom l-Atturi niżżlu fedelment iċ-ċekkijiet kollha li ġew preżentati mill-Konvenut għajr wieħed bin-numru 000705 datat 31 ta' Jannar 2006 bl-ammont ta' LM500 (a` fol 34). Iżda f'dan l-istess elenku l-Atturi niżżlu tlett ċekkijiet li l-Konvenut min-naħa tiegħu ma preżentax. Dawn huma, ċekk datat 16 ta' Novembru 2005 b'ammont ta' LM1,000, ċekk datat 1 ta' Diċembru 2005 b'ammont ta' LM1,000 u ċekk datat 2 ta' Frar 2006 bl-ammont ta' Lm500.

20. Minn dan isegwi li l-Atturi qed jiddikjaraw li rċevew mingħand il-Konvenut ħlasijiet akbar minn dak li l-Konvenut stess qed jgħid li ħallas lill-Atturi. Dan, flimkien mal-fatt, li l-verżjoni tal-Attur taqbel ma dik ta' Robert Lia u l-fatt li l-Konvenut għażel li ma jressaqx lill-atturi għal kontro-eżami fuq dak sostenut minnhom fl-affidavit. Dawn iċ-ċirkostanti jsaħħu l-fehma tal-Qorti li għandha tippresta affidabilitá għall-verżjoni tal-Atturi. Dan qiegħed jingħad ukoll anke fid-dawl tal-eċċezzjonijiet mogħtija mill-Konvenut li għal darba darbtejn għid, li mhux biss ħallas għas-saldu iżda ħallas aktar! (ara eċċezzjoni numru 3 u 5 a` fol 15). B'dak li ser jingħad

aktar ‘l isfel jirrisulta b’mod manifest li dawn iż-żewġ eċċezzjonijiet huma ‘l bogħod ħafna mill-verita`.

21. Il-Qorti hija moralment konvinta li l-verżjoni mogħtija mill-Atturi hija waħda li tirrifletti l-verita’ tal-fatti, anke fid-dawl tal-verżjoni pjuttost konfuza u kontradittorja tal-Konvenut (ara f’dan ir-rigward is-sunti ta’ xhieda tal-Konvenut imressqa mill-attur fin-nota tiegħu a` fol 396). Il-Qorti tkompli ssaħħaħ din il-konvinzjoni mid-dikjarazzjoni ta’ Robert Lia li żgur ma kienx ser iżomm inqas mir-rati ta’ Ħaż-Żebbuġ li kieku aċċetta l-inkarigu li jeżegwixi x-xogħolijiet fiż-Żejtun (ara xhieda a` fol 129). Ir-rati stabbiliti mill-Perit Musumeci huma definittivament inqas mir-rati ta’ Robert Lia, li kien l-ewwel preferenza tal-konvenut sabiex jagħmel ix-xogħolijiet, kemm f’Ħaż-Żebbuġ kif ukoll iż-Żejtun.

22. Din il-Qorti m’għandhiex dubbju għalhekk, li r-rati miftiehma bejn il-partijiet għax-xogħolijiet li ġew imkejla, huma l-istess rati li kienu ser ikunu applikabbli għax-xogħolijiet li ġew eżegwiti f’Ħaż-Żebbuġ u ċioe`, ir-rati oriġinarjament stabbiliti minn Robert Lia. L-Attur għoġbu, fuq talba tal-Konvenut, inaqqas dawk ir-rati għal dawk imniżżla f’Dok BDT u Dok D (a` fol 63 u a` fol 155 rispettivament) iżda ma kienx dispost li jnaqqas iżjed minn hekk tant li oppona r-rati stabbiliti mill-Perit Musumeci u dan kif informa lill-istess perit fl-ittra fuq imsemmija.

23. Isegwi, li r-rati applikabbli għal dak ix-xogħol li ġie imkejjel sabiex jiġi determinat il-bilanċ dovut mill-Konvenut huma dawk elenkati f’dok BDT u Dok D. Dan ifisser li din il-Qorti ma għandiex għalfejn tidħol fil-

mertu ta' jekk ir-rati tal-perit Musumeci kienux baxxi jew le ġaladarba qal x'qal dan il-Perit ma kienux dawn ir-rati li ġew miftehma bejn il-partijiet. Għal din ir-raġuni l-Qorti ma hiex se tieħu għal kollox in konsiderazzjoni r-relazzjoni tal-espert maħtur minnha permezz tal-verbal a` fol 304.

24. Għalkemm l-ammont li wasal għalih il-Perit tal-Qorti huwa bejn wieħed u ieħor simili għal dak li qed jintalab mill-Atturi, il-Qorti għamlet l-analażi probatorji tagħha minn ottika kemmxejn differenti kwantu jirrigwarda l-konteġġi ta' bejn il-partijiet u kif ukoll il-kwistjoni tal-Vat u dan kif ser jingħad aktar 'l isfel. Il-Qorti tfakkar, li skont artiklu 681 tal-Kap 12 tal-liġijiet ta' Malta, il-Qorti ma hiex tenuta li tabbraċċja b'għajnejha magħluqa l-konklużjonijiet tal-Perit minnha maħtur. (Ara **Sentenza tal-20 ta' April, 2010 fl-ismijiet Dominic Farrugia u Mary Rose Mizzi -vs- Joseph u Katie konjugi Muscat u Anthony Farrugia tal-Prim Awla Qorti Ċivili**). Din il-Qorti ssostni, li dan japplika kemm għar-rifjut *in toto* jew *in parte* tal-konklużjonijiet peritali.

25. Di fatti , din il-Qorti hija konvinta, li kuntrarjament għall-konklużjoni li wasal għaliha il-Perit tekniku, li r-rati miftiehma, kemm għax-xogħolijiet li ġew imkejla, kif ukoll għax-xogħolijiet li ma ġewx, ma kienux jinkludu l-VAT. Dan joħroġ evidenti mix-xhieda ta' Robert Lia kif suffragata mill-Attur fl-affidavit tiegħu fejn ġie dikjarat iktar minn darba, li r-rati stabbiliti minnu għax-xogħol li kien se jagħmel f'Ħaż-Żebbuġ jeskludu l-Vat. Huwa diffiċli għal din il-Qorti temmen li l-Konvenut qagħad jinsisti fuq il-VAT

speċjalment meta jitqies il-fatt li l-proprjetá fiż-Żejtun fejn ġew eżegwiti x-xogħolijiet hija tal-Konvenut u li għaldaqstant ix-xogħol sar għal benefiċċju tal-Konvenut stess (ara affidavit a` fol 139 u 140).

26. Il-Qorti tikkonkludi għalhekk, li l-ammont globali tax-xogħolijiet eżegwiti mill-Attur fil-proprjetá taż-Żejtun huwa l-ammont dovut għax-xogħolijiet li ma ġewx imkejla (Dok BDS a` fol 36), jiġifieri, LM9,907.90 magħdud l-ammont dovut għax-xogħolijiet li ġew imkejla skont ir-rati stabbiliti f'Dok BDT a` fol 63, jiġifieri LM17,393 (ara Dok G anness mal-affidavit tal-Attur). Isegwi li l-ammont globali huwa LM27,300.90c. Minn dan l-ammont irid jitnaqqas il-ħlasijiet ġja effettwati mill-Konvenut u ċioe` ta' LM21,125 magħdud il-LM500 ħlas li sar permezz ta' ċekk numru 000705 datat 31 ta' Jannar 2006 (a` fol 34) li ma ġiex imniżżel mill-atturi f'Dok. C (a` fol 154). Ghalhekk isegwi li l-ammont ta' ħlasijiet effettwati huwa ta' LM21,625.

27. Jirriżulta għalhekk li l-bilanċ dovut għax-xogħolijiet eżegwiti mill-attur fiż-Żejtun huwa ta' **LM5,675.90** (LM27,300.90-LM21,625).

<u>Ix-xogħol eżegwiet f'fond il-Madliena, proprjetá ta' Estelle Ripard</u>

28. Dwar ix-xogħol eżegwit fil-fond tal-Madliena, l-Konvenut insista li huwa ħallas lill-attur per saldu u li l-istess attur aċċetta dan il-ħlas. Fix-xhieda tiegħu a` fol 85 il-Konvenut innega li huwa ħallas lill-Attur xi pagamenti akkont fuq ix-xogħol li sar fil-Madliena. Anzi insista li qatt ma kien involut f'xi ħlasijiet għal dawn ix-xogħolijiet (a` fol 85). Minn naha l-

ohra, ix-xhieda tiegħu hija kontradetta mhux biss mill-Attur iżda kif ukoll mix-xhieda ta' Estelle Ripard stess. Din iddikjarat li hija effettwat il-pagamenti lill-Konvenut (ara xhieda a` fol 242):

"**Dr. Michael Grech:** *Issa, il-ħlas għal dawn ix-xogħolijiet, inti għamilt xi forma ta' ħlas lil xi ħadd, jekk għamilt kemm għamilt ħlas u lil min jekk jogħġbok?*

Xhud: *Jiena minħabba li qabbadt lil Brian Degiorgio, lil Brian Degiorio ħallast;*" (ara wkoll xhieda a` fol 250 u 251).

29. L-ammont ta' ħlas li ġie fil-fatt effettwat lill-Konvenut għax-xogħolijiet eżegwiti mill-Attur huwa magħruf u jirriżulta mid-dokument ER1 preżentat mis-sinjura Ripard flimkien mal-mamma taċ-ċekkijiet. Joħroġ minn dan id-dokument, li għax-xogħolijiet li ġew eżegwiti mill-attur fuq inkarigu tal-konvenut, Estelle Ripard ħallset lill-Konvenut l-ammont ta' LM894.74 permezz ta' żewġ ċekkijiet. Biċ-ċekk numru 30 datat 24 ta' Marzu 2006 hija ħallset lill-Konvenut l-ammont ta' LM500 u biċ-ċekk numru 32 datat 17 ta' Mejju 2006, ħallsitu l-kumplament, jiġifieri LM394.74. Isegwi għalhekk, li l-kont ta' LM1,023 indikat f'Dok I (a` fol 62) li l-attur jgħid li ħareġ abbażi tar-rati miftehma mal-Konvenut ndikati f'Dok H (a` fol 61), huwa akbar minn kemm effettivament rċieva l-Konvenut minghand Estelle Ripard.

30. Ladarba huwa magħruf l-ammont ta' ħlas li ġie fil-fatt effettwat lill-Konvenut għax xogħolijiet eżegwiti mill-Attur, ma hemmx ħtieġa għal din

il-Qorti li tqis x'irrelata l-perit maħtur minnha dwar dokumenti "H" u "I" f'pagni 161 u 162 (ara fol 320). Dan għaliex dak li din il-Qorti tara li għandha tagħmel huwa li tnaqqas il-prezz dovut lill-Attur għal dak l-ammont li effettivament tħallas lill-Konvenut, jiġifieri LM894.74. Skont l-Attur stess, il-Konvenut diġa` ħallas lill-Attur pagament ta' LM400. Isegwi li l-bilanċ dovut mill-Konvenut huwa ta' **LM494.74** (LM894.74-LM400).

Jirriżulta għalhekk li l-bilanċ globali għax-xogħolijiet eżegwiti mill-attur fuq inkarigu tal-Konvenut fiż-Żejtun u l-Madliena jammonta għal **LM6,170.64** (LM5,675.90+LM494.74) ekwivalenti għal **€14,373.72** eskluz il-Vat.

Decide

Għaldaqstant u għar-raġunijiet fuq imsemmija, il-Qorti qiegħda taqta' u tiddeċiedi din il-kawża billi;

Tilqa' l-ewwel talba u tiddikjara u tiddeċiedi illi l-Konvenut huwa debitur tal-attur fl-ammont ta' LM6,170.64 ekwivalenti għal €14,373.72 rappreżentanti LM5,675.90 (€13,221.29) għax-xogħol esegwit u l-materjal fornut mill-Attur fil-fond 75, Triq Sta Marija, Żejtun u LM494.74 (€1,152.43) għax-xogħol eżegwit u materjal fornut mir-rikorrenti fil-fond il-Madliena.

Tilqa' t-tieni talba u tikkundanna lill-konvenut iħallas lill-atturi s-somma fuq indikata ta' erbatax il-elf tlett mija u tlieta u sebghin Ewro u tnejn u sebghin centezmu (€14,373.72) bl-imgħax legali dekorribli mid-data ta' meta ġiet presentata l-Kawza sal-jum tal-ħlas effettiv.

Konsegwentement **tiċhad** l-eċċezzjonijiet kollha tal-Konvenut.

L-ispejjeż tal-Kawża jitħallsu mill-Konvenut.

Imhallef Toni Abela

Deputat Registratur